

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet 2023. évi munkaterve

1. Bekezdés

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet (a továbbiakban: Intézet) 2023. évi munkaprogramja – ahogyan az előző években – az Intézet alapszabálya szerint négy kiemelt fejlesztési területre fókuszál:

- (1) a vajdasági magyar kultúra *közösségteremtő és -építő* szerepének erősítése;
- (2) a vajdasági magyar nemzeti közösség tárgyi és szellemi kulturális *örökségének* gondozása és digitális mentése;
- (3) a vajdasági magyar kulturális alkotás, azaz a *kortárs kultúra* korszerű intézményi feltételeinek segítése;
- (4) az esélyegyenlőség biztosítása – különös tekintettel a vajdasági szórványmagyarságra – a kulturális javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, a *nyitott kultúra* eszköztársaságával.

A Magyar Nemzeti Tanács és a Vajdaság Autonóm Tartomány alapításában működő, zentai székhelyű Intézetnek mint állami intézménynek 2023. évi általános feladata a vajdasági magyar nemzeti közösség kultúrájának dokumentálása, kutatása és bemutatása; szakkönyvtárak és internetes adatbázisok kialakítása és működtetése; szakmai képzések, illetve tudástranszfer biztosítása; információszolgáltatás, tanácsadás; a kulturális értékek bemutatása, társadalmi hatásuk, illetve a művelődési intézmények változásának vizsgálata; a művelődő közösségek tevékenységének elemzése, ezek fejlődését szolgáló kutatások végzése – mindehhez módszereket találva, hogy ezt az online térben is tudja működtetni; továbbá egyéb tudományos és közművelődési szolgáltatások.

Az Intézetben az intézményvezetőn kívül tíz, a munkahelyi besorolásban szereplő munkakör van meghatározva:

- egy jogi, személyzeti és adminisztratív munkafeladatokat végző osztályvezető,
- egy anyagi-pénzügyi referens,
- egy általános ügyekkel megbízott referens,
- két közművelődési referens,
- egy könyvtáros,
- három dokumentarista-digitalizáló technikus,
- egy népzene-archivista.

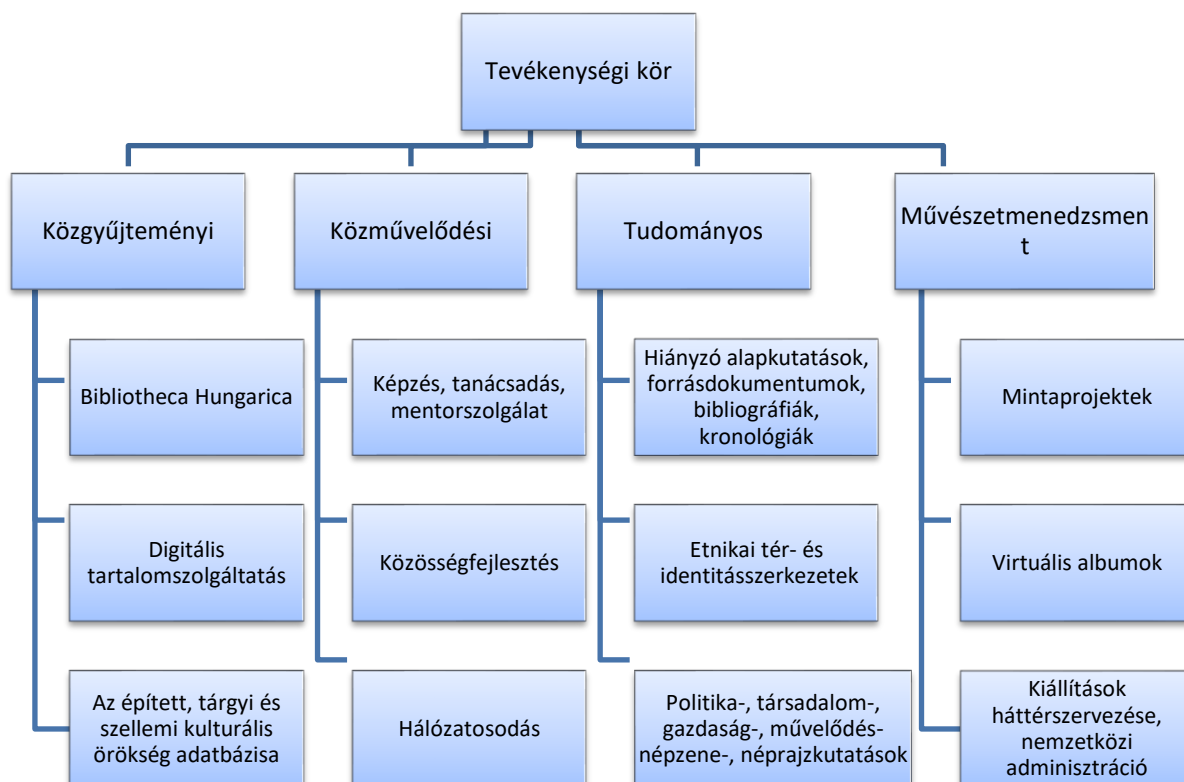
Az anyagi pénzforrástól függően állandó külmunkatársként segítheti munkákat a 2023-as évben: egy kutató; három digitalizálással/népmeseegyűjtéssel foglalkozó munkatárs; három-öt katalogizálással megbízott külmunkatárs, Vamadia-operátor; egy Vajdasági Magyar Értéktárral megbízott koordinátor, egy infrastruktúráért felelős munkatárs; egy rendszergazda-felelős; egy népzeneoktatással megbízott munkatárs; kettő könyvtáros, egy takarítószemélyzet.

Az Intézet feladatainak tartalma és mennyisége miatt indokolt lenne a felsorolt külmunkatársak közül még legalább négy-öt munkatársnak állandósítani a munkaviszonyát: egy könyvtáros, három digitalizáló-technikus és egy pénzügyi-asszisztens.

Indokolt lenne továbbá egy állandó Vamadia-műhely felállítása a digitalizáló-műhely mintájára, amelyben területi felelősöket jelölnénk ki, s akikhez adatolók tartoznának hálózati rendszerben. A területi felelősök, operátorok az intézet kollégái közül kerülnének ki, a Vamadia-adatolók külső munkatársak lehetnének, ehhez csatlakoznának egy-egy község városi könyvtárai. A Vamadia-műhely munkaterülete: periodika-, kiadvány-, szak- és szépíró adatbázis (2–4 fő); fotótár (2–3 fő); néprajzi és folklorisztika-hangtár (3 fő); közművelődési hangtár (1 fő); képzőművészeti adat- és képtár (1 fő); színházi adattár (1 fő); zeneművészeti adattár (1 fő); (több éves tervezésben a film- és médiatár).

Az Intézet számos programot a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel és a Hagyományok Háza szakmai partnerségével valósít meg.

Tevékenység és szerkezeti felépítettség

2. Infrastruktúra

Zenta Község Önkormányzata a Zentai Történelmi Levéltárra és a Vajdasági Magyar Művelődési Intézetre ruházta át az egykori kaszárnya 1-es számú épületegyüttesének használati jogát, ahol megközelítőleg 600 m²-nyi alapterületű közgyűjteményi (levéltári és könyvtári) raktár berendezése történt meg, itt szükséges egy kutatói helyiség kialakítása. Az épület földszinti részében raktárhelyiséget rendeztünk be. A raktárépület irodáinak, kutatóhelyiségeinek bebútorozása és technikai felszerelése, a tárhelyek további bővítése szükséges. Az épületben fontos lenne a fűtés, áram- és a vízszolgáltatás biztosítása. A raktárhelyiségekben télen, hidegebb időszakban is fontos lenne biztosítani a 10–12 fok hőmérsékletet, hogy a már ott raktározott anyagok ne sérüljenek, illetve a papíralapú hordozókon kívül más hordozókat is el lehessen helyezni a raktárban (például külső tárolóegységeket, képzőművészeti tárgyakat, fotónegatívokat, fotóanyagokat, fotóüvegeket). Az intézet költségvetésében **a kaszárnya éves rezsiköltségének fedezése anyagilag egyelőre nincs biztosítva.**

Az Intézet a vajdasági magyarság digitális formában megtalálható kincsének jelentős részét archiválja, ezért éves szinten megkerülhetetlen a számítógéppark fejlesztése, a szoftverek frissítése, és kiemelten fontos a nagy teljesítményű adattároló szerver biztosítása, állandó karbantartása, ugyanis e nélkül nem lehetséges biztonsággal őrizni a digitális adatokat. Szükség van továbbá adattároló egységekre: Transcend TS4TSJ335T3 External HDD 4 TB 3.5" (2 db), Transcend 2.5" 2TB StoreJet 25M3, External HDD, 5400rpm, Anti-shock beszerzése. A megfelelő minőségű digitális megőrzéshez szükség van a technikai fejlődés követésére: egy nagy teljesítményű negatívskennerre (Epson Expression 12000XL Pro), 4 darab asztali számítógép, 4 laptopra és software beszerzésére a digitalizációs munkához, valamint hosszú távú terünkben szerepel egy háromdimenziós lézerskenner beszerzésére – utóbbi segítségével a műemlékeknek, a szobroknak, valamint a hagyatékok fontos tárgyainak jelenlegi állapota is rögzíthető,

Beruházás, felújítás: a külső raktárban, a kaszárnyában egy helyen feljött a padló. A kivitelező, sajnos, nem volt hajlandó még „garancia” alatt megjavítani, a javításra azóta sem került sor.

3. Közösségteremtés- és építés

3.1. Kulturális alapú településfejlesztés a lakóhelyi közösségek bevonásával

Az Intézet koordinálja és segíti a **Vajdasági Magyar Értéktárbizottság** (VMÉB) munkáját. Feladata a kapcsolattartás a helyi értéktárbizottságok tagjaival; a beérkező jelölések ellenőrzése, kiegészítése; a helyi értéktárakba jelölt elemekkel kapcsolatos további terepkutatás. Az eddig beérkezett jelölések azt mutatják, hogy a helyi értékgyűjtők jól rátapintanak településeik értékeire, gyakran azonban nem tudják az adott elemet a kellő mélységben leírni, az értéktárnak megfelelő szempontok szerint. Gyakran olyan elemekről készítenek jelölést, amelyekről nem áll rendelkezésre (szak)irodalom, így még nehezebb dolguk van. Ilyenkor érdemes

tovább érdeklődni a témáról, további kérdéseket, szempontokat adni a téma leírásához, akár egy kisebb terepkutatást végezni vele kapcsolatban.

a. Feladat a VMÉB által a Külhoni nemzetrész értéktárból kiválasztott elemek felsőbb szintekre jelölésének előkészítése. A Vajdasági Magyar Értéktár bővítése a VMÉB által megszavazott új elemekkel. A 2021-es évben 120 felterjesztés érkezett be. A felterjesztések elfogadásával kapcsolatos online szavazás eredményei alapján 60 új javaslat került a Vajdasági Magyar Értéktárba, a már meglévő 64 mellé. A következő, 2023-as évi feladat az elfogadott felterjesztések teljes dokumentációjának elkészítése, bővítése, a Külhoni Nemzetrész Értéktárból és a Vajdasági Magyar Értéktárból kiválasztott elemek felsőbb szintekre való jelölésének előkészítése.

b. Települési értéktárak bemutatkozási, találkozási lehetőségének biztosítása. Ennek keretében:

- *Vajdasági Értéknapok.* Az Értéknap-program az értékgyűjtést kívánja népszerűsíteni tudományos, ismeretterjesztő és gyakorlatorientált szándékkal. A személyes jelenlét, a kapcsolatépítés által a helyiek, a potenciális javaslattevők és értékörzők közelről ismerik meg az Értéktár működését. Mindeközben pedig a folyamatos sajtójelenlét lévén, egyre legitimebbé válik az értékgyűjtő-mozgalom, és a települési vezetők egyre égetőbbnek érzik majd a bekapcsolódást a programba.
- *Értéktáros jó gyakorlatok* online (podcast, élő videó) beszélgetéssorozat indítása a Kárpát-medencei települési értéktárak vezetőivel, a beszélgetés egy-egy jó gyakorlat bemutatása az *egy értéktáros egy alkalom* elv mentén.
- *Örökség és közösség.* Örökség és közösség rovat létrehozása a honlapon (ertektar.rs). A rovaton belül a vajdasági települési értéktárak rendezvényekhez kötődő jó gyakorlatairól tudósítunk. A Vajdasági Magyar Értéktár honlapján (ertektar.rs) kerül kialakításra, népszerűsítése pedig az értéktár közösségi médiaplatformjain történik.
- *Értéktár mentorprogram.* A települési értéktárak működésének segítése regionális mentorok bevonásával. A mentorok az általuk kiválasztott néhány településen segítenek a helyi értéktárbizottságnak a javaslatok kidolgozásában összegyűjteni a szükséges adatokat és dokumentációt, a hungarikum pályázat elkészítésében, az értéktárral kapcsolatos rendezvények megtervezésében és lebonyolításában.
- A 2021/2022-es Hungarikum pályázat keretében elkészült módszertani kézikönyv és foglalkoztatófüzet (*Földön látszik, égen jár. Vajdasági magyar néprajzi ismeretek gyerekeknek, szülőknek és pedagógusoknak*) népszerűsítése a 2023-as évben. A foglalkoztatófüzetet egy sorozat elindítójának szánjuk, amely a vajdasági magyarság értékeit mutatja be, így a 2023-as évben megkezdődhetne a második füzet munkálatainak előkészülete.
- *Új és szorosabb kapcsolatok kialakítása az értéktár-mozgalom határon túli magyar intézményeivel és képviselőivel.* Tapasztalatcsere, közös rendezvények, kiadványok, intézményi szintű együttműködési megállapodások egy-egy konkrét cél megvalósítása terén, s mindezekon keresztül a Vajdasági Magyar Értéktár láthatóbbá tétele a Kárpát-

medencében a vidékünkre irányuló magyar-magyar kulturális és turisztikai vonzerő növelése érdekében.

- *Honismereti tábor és értékörző-kirándulás szervezése Vajdaságban.* Ez a program az általános és középiskolás fiatalokat szólítja meg, erősítve a lokális identitástudatot.

c. Szellemi kulturális örökség

A vajdasági magyar szellemi kulturális örökség-elemek jelölésének koordinálása a szerbiai szellemi kulturális örökség listára. Jelenleg kidolgozás alatt lévő javaslatok: Kupuszina szellemi kulturális tájegység, a református közösségek csigatészta-készítési gyakorlata, a doroszlói szüretbál, valamint a vajdasági citeramuzsika.

Az **ertektar.rs** honlap tartalomfeltöltése és fejlesztése 2023-ban folytatódik.

3.2. Felnőttképzési programok

a. A Kapocs Könyvtári Csoport képzései. Az éves, akkreditált könyvtáros képzés megszervezése.

Csaknem negyed évszázaddal ezelőtt tíz vajdasági magyar érdekeltségű, közművelődési szerepet betöltő könyvtár társulásával alapozta meg egy olyan működő információs-módszertani könyvtári csoport létrehozását, amelynek elsődleges feladata lett a délvidéki magyarság anyanyelvű információellátásának segítése és a közművelődési, egyesületi, olvasóköri, iskolai könyvtárak fejlesztése; azoknak a kapcsolatoknak és emberi köteleknek az erősítése, amelyek még inkább segíthetik általában a délvidéki magyar kultúra továbbfejlesztését, de különösen az olvasáskultúra fellendítését, a magyar nyelvű könyv hatékonyabb beszerzését, elosztását és terjesztését, a magyar identitástudat őrzését, ápolását, a világ és az egyetemes magyar kultúra rendszerébe való szerves bekapcsolódását, továbbá nemzeti közösségünk kulturális örökségének megőrzését.

A Könyvtári Intézet továbbképzése. A könyvtárosok továbbképzésének folytatása a budapesti székhelyű Könyvtári Intézettel együttműködve. *Leltározás, selejtezés – szabályok és gyakorlat. Az éves statisztika szabályos elkészítése.* Tartományi költségvetés: 100 000 dinár (3.04), 40 000 dinár (3.03).

b. Csoportvezetői képzés

A vajdasági magyar művelődési egyesületek, és azon belül az egyes csoportok vezetőinek képzése igény szerinti tematikákban. A 2018-as képzésen felmerült a pályázatírás, a forrásteremtés, a humán erőforrás, a PR mint lehetséges témakör. Az igényfelmérést követően – melyet Fábíán Mónikával, a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség munkatársával elvégeztünk 2022-ben – célzott, többalkalmas képzést, workshopokat szeretnénk indítani a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel közösen az alábbi témákra:

- Anyagi erőforrás megteremtése: pályázatírás és -elszámolás (pályázati anyagok, felületek, pályázati időszakok, BGA, MNT, tartomány, művelődési NKA, Csoóri, minisztérium stb.)

- Humánerőforrás megteremtése: helyi erőforrások feltárása (kiket és milyen módszerrel lehet bevonni a településen, utánpótlásnevelés, motiválás)
- Közösségfejlesztés, közösségi részvétel
- Csapatépítő és -fejlesztő játékok módszertana és gyakorlata
- Önkéntesség (Mit jelent ma az önkéntesség? Hogyan toborozhatunk önkénteseket? Mit adhat nekünk az önkéntesség?)
- Szervezetfejlesztés (vezetők és beosztottak közötti kapcsolatok, tervezési módszerek, vezetési stílus, konfliktuskezelés, stratégiaalkotás, jövőképtervezés, célok kitűzése stb.)
- Szervezeti külső kommunikáció (kapcsolattartás a sajtóval, protokolltevékenységek) és belső kommunikáció – szervezeti belső motivációs módszerek
- Rendezvényszervezés (rendezvénytípusok, tervezés, megvalósítás, buktatók, lezárás)
- Projektmenedzsment – projekttervezés (célmeghatározás, feladatlebonthatóság-meghatározás, költségtervezés, kockázatelemzés, ütemtervkészítés stb.); a projekt fogalma, jellemzői, típusai, fázisai; projektcsapat irányítása, a projekttevékenység koordinációja; projekt külső és belső kommunikációja (a projektben résztvevők közötti kommunikáció, kommunikáció a külső érintettekkel, platformok, kiadványok, média, internet stb.); a projekt zárása (zárás, értékelés, végeredmény)
- Jó gyakorlatok a vajdasági magyar közművelődésben
Tartományi költségvetés: 100 000 dinár (3.04)

c. Alkalmazott játékok módszertana – akkreditált pedagógusképzés

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet 2022-ben akkreditáltatta pedagógusok számára az 5 modulból álló (5x2 képzési nap és modulonként további 2 óra házi feladat) *Alkalmazott játékok módszertana* c. képzést, melyet Komáromi Sándor drámapedagógus, mentálhigiénés szakember, Mácsai Mónika drámapedagógus és Oláh Tamás teatralógus tart további közreműködőkkel együtt.

A konfliktusok nélküli generációs hídépítés nagyfokú rugalmasságot és szemléletváltást igényel, ami nélkül a korai pályaelhagyás, vagy az idő előtti kiegészítés (burn-out szindróma) veszélyezteti a pedagógus pályán lévőket. Az alkalmazott színház és dráma eszközei a cselekvésen (részvételen) alapuló formának, a személyiségközpontú szemléletnek, a játékosítás (gamifikáció) lehetőségeiből fakadó élményszerűségnek, valamint a magas fokú intra- és interperszonalitásnak köszönhetően megoldást jelenthetnek, ráadásul ezek az eszközök mára jól kidolgozott módszertanná fejlődtek.

A képzést pedagógusoknak, gyerekekkel foglalkozó szakembereknek, szociális munkásoknak, valamint játékokat és nevelési/fejlesztési technikákat tanulni vágyó tudatos szülőknek ajánljuk 2023-ban is. A program akkreditációja 2025-ig tart.

Pedagógus-képzés akkreditációra beadott 5 modulos, összesen 120 órás képzés. Tartományi költségvetés: 80 000 dinár (3.03), 60 000 (3.05)

d. Útravaló I., II., III. Akkreditált pedagógusképzés. A budapesti Hagyományok Háza Útravaló elnevezésű képzésének mintájára született meg és sikeresen akkreditáltak három 18 órás pedagógusképzést, mely az óvónőknek (és az alsó tagozatokon oktató tanítóknak) ad segítséget, tudást az alábbi három népművészeti terület alkalmazására: népzene és népi hangszerek, népi játékok és néptáncos mozgás, tárgyalgatás és kézműves népi mesterségek. Mindhárom modul 16 óra személyes jelenlétet és 2 óra házi feladat igényel, 18 pontot ér). A képzések fő célja, hogy gyakorlati tudást, anyagot adjon a pedagógusoknak, hogy a népi játékokat, népzénet, kézműves foglalkozásokat beépítsék egy-egy projektbe, ill. bármikor elővegyék tudástárukból, és használják a napi tevékenységük színesebbé tételéhez.

3.3. A közösségi részvétel hagyományos és új formáinak ösztönzése, az emberi és társadalmi tőke gyarapítása

a. Kárpát-medencei Kulturális Fórum

A Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség együttműködő partnereként 2023. január 28-án tervezzük **a Kárpát-medencei Kulturális Fórumot**, a magyar kultúra napja alkalmából szervezett délvidéki központi ünnepség kísérőrendezvényét, melynek témája a közművelődés jó gyakorlatainak megerősítésére és az új módszerek meghonosítására vonatkozó, Kárpát-medencei szintű tevékenységek és tervek ismertetése.

b. Színjászó mentorprogram

Az amatőr színtársulatok mentorprogramjában a színházi amatőrmozgalom terén 2023-ban is feladatunk marad a szakmai segítségnyújtás egy-egy előadás színpadra állításakor. Az év folyamán a kommunikáció minden formáját alkalmazzuk: a telefonon vagy villámpostán lebonyolított konzultációtól a helyszínen történő kiszálláson át egészen a külső szakemberek segítségül hívásáig. Egy-egy amatőr társulat legfeljebb 3 alkalommal kérheti a szakmai segítséget, melyet a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel közösen szervezünk meg. Tartományi költségvetés: 20 000 dinár (3.01); 30 000 dinár (3.05); 50 000 dinár (3.10)

c. Mutogató program

A pedagógusok drámapedagógiai bemutató órákat láthatnak a saját osztályukban, melyeket Mácsai Mónika drámajátékvezető mindig az adott óvoda vagy iskola adott csoportjával/osztályával valósít meg. Alsósok magyar irodalmi olvasmányainak tanulmányozását kínáljuk nem hagyományos formában, de a nyolcadikosokat a pályaválasztás területén is segítheti a foglalkozás a drámapedagógia módszerein keresztül. A módszer a tanulók valóságos élethelyzeteiből táplálkozva, szituációk megteremtésével teszi lehetővé az egész csoport aktív részvételét a tanulási folyamatban.

Tartományi költségvetés: 100 000 dinár (3.03)

d. Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók Találkozója (VMASZT)

A Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók XXVII. Találkozásának házigazdája a topolyai Mara Amatőr Színház és a topolyai Művelődési Ház, társszervezői pedig a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség és Intézetünk. A Találkozón részt vehet minden olyan vajdasági műkedvelő színjátszó csoport, mely egész estés előadást készített. Az előadásokat szakmai zsűri bírálja el. A 2023. április 13–22. között zajló szemlén Intézetünk koordinálja a szakmai programokat, részt vesz az előadások zsűrizésének moderálásában és a találkozó naponta megjelenő színlapjának, a Súgónak a szerkesztésében és elkészítésében.

Tartományi költségvetés: 10.000 dinár (üzemanyagköltség)

e. Gyermekszínház Műhelytalálkozó

A vajdasági magyar gyermekszínházok éves találkozóját 2023 májusában szervezi meg Bácsfeketehegyen a Vajdasági Magyar Drámapedagógiai Társaság a Vajdasági Magyar Művelődési Intézettel, a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel és a budapesti székhelyű Magyar Drámapedagógiai Társasággal közösen. A Gyermekszínház Műhelytalálkozóra megközelítőleg húsz-harminc színjátszó csoportot várunk. A legjobb előadás képviseli majd régiókat júniusban a Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Találkozó budapesti gálaműsorán.

Tartományi költségvetés: 100 000 dinár (3.03), 50 000 dinár (3.10)

f. Tanteremszínházi és színházi nevelési programok közvetítése a Vajdaságban

Több független magyarországi társulattal együttműködésben 2023-ben is igyekszünk korosztályuknak megfelelő színházi élményt eljuttatni a kamaszokhoz. Márciusban érkezik hozzánk a Láthatáron Csoport a *Ketrecharc* c. előadásukkal. A *Ketrecharc* című komplex színházi nevelési előadás az általános iskola 7-8. évfolyamának készült, ezen belül is kiemelt figyelmet szentelnek a hátrányos helyzetű közösségek elérésére. Az előadás a tanulók aktív szerepbe léptetésével az indulatkezelési problémák leküzdéséhez kíván kézzelfogható segítséget nyújtani. A színházi élmény mellett a tanulók megismerhetik és kipróbálhatják az erőszakmentes kommunikáció és a krízisintervenció kínáلتa lehetőségeket. Vajdaságban 3 általános iskolának tudjuk ingyenesen biztosítani az előadást 2023-ban.

g. Magyar amatőr- és diákszínház tábora (MAdT)

A XXV. MAdT-nak, a vajdasági magyar amatőr- és diákszínházok szakmai táborának célja a színjátszómozgalom erősítése, szakmai fejlődése a mozgalom tagjainak képzése által. Célesoport: elsősorban a vajdasági magyar amatőr társulatok és diákszínház csoportok tagjai vagy tagjelöltjei. A tábort 2023. július 6–13. között szervezzük meg Zentán. Társszervező a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség. A résztvevők két színjátszó-, valamint egy dramaturgiai

és egy rendezői csoportban dolgoznak majd. Terveink szerint a résztvevők a beszédórák és a szakcsoportok mellett színházi előadásokat láthatnak, és különböző szakmai tevékenységekben is kipróbálhatják magukat, mint amilyen a színházi technika világa. Résztvevők száma: max. 50 fő. A nyolcnapos szakmai programmal a színjátszók esetében a 15 és 32 év közötti korosztályt, a dramaturgiai csoportban a 16 éven felülieket, míg a rendezők esetében 18 éven felüli korosztályt érjük el a Vajdaság és a Kárpát-medence magyar lakta településeiben. Tartományi költségvetés: 40 000 dinár (3.01), 30 000 dinár (3.07), 50 000 dinár (3.11)

h. Add-vent

Az Add-vent online adventi naptárt a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel közösen valósítjuk meg. Célja, hogy megerősítsük a társulat tagjait, csoportvezetőit abban, hogy még ebben a megpróbáltatásokkal teli időszakban is van lehetőség és még inkább igény a kapcsolattartásra, és az online felületek kihasználásával a tudás, ill. akár a különböző módszerek vagy csapatépítő játékok átadására is. Ezt a célt szolgálják az elkészült videók, mindamelllett, hogy igyekszünk általuk kicsit különlegesebbé, színjátszósabbá varázsolni az adventi időszakot. Adventi naptárunk videóival, tartalmaival igyekszünk olyan témákat elvinni a színjátszók otthonaiba, amelyeket online térben is tudnak hasznosítani. A videók és foglalkozások több téma köré csoportosulnak: interjúk, beszélgetések, régi előadások, de pedagógusoknak (is) szóló tartalmakkal, készségfejlesztő és kapcsolatépítő gyakorlatokkal, valamint online platformok bemutatásával is készülünk, készülnek az általunk felkért előadók.

i. Játék a fiatal közösségekért – kutatás az általános iskola felső tagozatán tanító pedagógusok körében

A vajdasági tanárképzésben minimális szó esik az osztályfőnöki teendőről, ahogyan a játékos eszköztárral sem ismertetik meg a pedagógusokat. A kutatás azt vizsgálja online kérdőív segítségével, hogy a vajdasági felső tagozaton (11–15 éves tanulók) tanító osztályfőnökök és társadalomtudományokat (magyar nyelv és irodalom, idegen- és környezetnyelv, történelem, polgári nevelés és hitoktatás), valamint művészeteket (zene- és képzőművészet) oktató pedagógusok mennyire tartják fontosnak ezt a módszert, ismerik-e egyáltalán, illetve a jótékony hatását a játéknak; mernek-e egyáltalán játékot vezetni; vice versa érvényes-e: meghatározza-e a tanárok motivációját, hogy milyen közösséggel dolgoznak. Az eredményektől függően azokban az iskolákban, ahol alkalmazzák ezeket a gyakorlatokat, fókuszcsoportos interjúra is sor kerülhet, mely felméri a gyerekek körében, hogy a közösségépítő játékokat alkalmazó pedagógus óráin aktívabbak-e a fiatalok, a pozitív élményszerzés hatására nagyobb örömmel vesznek-e részt a munkában, mint más tanórákon.

j. Tematikus, rendhagyó irodalomórák

A szép szó, az anyanyelv és a zenei kultúra népszerűsítése a Petőfi-és Weöres-évforduló jegyében Korhecz Imola előadóművésszel néhány vajdasági település oktatási intézményében.

k. LIX.. Gyöngyösbokréta és XLVI. Durindó 2023. június

A Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség rendezvénye. Benevezések, zsűri koordinálásának segítése, műsorösszeállítás, kísérőprogramok. A nulladik napon a helybeli csoportok fellépése. A Gyöngyösbokrétán körülbelül 30 néptáncgyűttes, a Durindón pedig körülbelül 120 népzenei csoport, zenekar és szólista lép színpadra.

l. Heti rendszerességű népzeneoktatás biztosítása

Zentán, Felsőhegyen, Tornyoson, Moholon, Magyarkanizsán és Csókán. Az elmúlt nagyjából egy év tapasztalatának újragondolása az igényeknek megfelelően. Jelenleg mintegy százötven fiattal foglalkozunk heti szinten. Új csoportok létrehozása további településeken szükség szerint.

m. Népzenei ovi.

Heti foglalkozások óvodákban a gyermekeknek és az óvodapedagógusoknak 9 hónapon keresztül. 12 óvoda meglátogatása elsősorban azokkal a szakemberekkel, akik elvégezték Budapesten a Képzők képzőjét, népzeneészek bevonásával. Cél a megszerzett tudás és megtanult módszertan továbbadása az óvodapedagógusok részére a saját csoportjukban lezajló foglalkozások alatt. A foglalkozások elsősorban a néphagyományból és a népművészetből táplálkoznak.

n. Dúrmoló Téli Népzenei Tábor 2023. január 3–7.

11 féle meghirdetett hangszer, vajdasági népzene tanárok közreműködésével a fiatalabb nemzedéknek, ahol egyedülállóan nagy hangsúlyt kap a vajdasági magyar népdalok tanítása. A hangszerek technikai megszólaltatása mellett fontos a közösségépítés. A táborba Vajdaság egész területéről érkeznek gyerekek és a saját vidékünk dalainak megismerése, megbecsülése a cél.

3.4. Anyaországi, Kárpát-medencei és európai kötődések, hétköznapi kultúra

a. Kultivál

A Kárpát-medencei Kulturális Ifjúsági Fesztivál – Kultivált a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal magyarországi ifjúsági szekciója szervezi meg. A fesztiválra egy-egy 5-20 fős csoport érkezik Erdélyből, Kárpátaljáról, Muravidékről, Felvidékről és Vajdaságból. A képzőművészeti alkotások, fotók, színelőadások, zenei és táncprodukciók mellett a fesztiválon megismerhetjük a résztvevő régiók hagyományait, értékeit. A Kultivál minden évben egy-egy téma köré épül, és minden évben másik régió szervezi meg. 2023-ban Felvidéken lenne a sor, ám felmerült a vajdasági megszervezés lehetősége is. A Kulti-

vál minden évben egy-egy téma köré épül. Tartományi költségvetés: 20 000 dinár (3.07)

b. Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal

Az Intézet alapító tagja a tevékenységében hat kelet-közép-európai országra (Horvátország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna) kiterjedő Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztalnak, amely a közös múlt és az egységesülésre törekvő jelen újragondolásának szándékával jött létre.

c. Énekelt Versek XXVI. Zentai Fesztiválja

2023 májusában a zentai Thurzó Lajos Művelődési-Oktatási Központ szervezésében valósul meg az **Énekelt Versek XXVI. Zentai Fesztiválja**, ahová egyaránt érkeznek versenyzők a határon túli régiókból és Vajdaságból is. Intézetünk bekapcsolódik a szervezési munkába.

d. Öt határon át vetélkedő

A Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal alapítóinak interaktív, honismereti, többfordulós Kárpát-medencei vetélkedője felső tagozatos diákoknak a külhoni értékek megismertetéséért és őrzéséért, valamint az értéktárak bővítéséért. Az 5 fordulós vetélkedőt 3. alkalommal hirdettük meg 2022 őszén. A vetélkedő 2023. április 2-án zárul a döntővel. Intézetünk a vetélkedő fő koordinátora.

e. Útra, kamasz! tábor

Az Útra, kamasz! tábor az 2023 júliusában valósul meg Magyarországon a lendvai Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet szervezésében. Az útiköltséget a Vajdasági Magyar Intézet állja. A tábor helyszíne évről évre változik, a közös tényezője minden évben az, hogy az erdő mellett, benne az erdőben, civilizációmentes környéken laknak a táborozók egy héten át. A programok olyanok, amiket a friss levegőn, kinti téren lehet megvalósítani, minden évben van egy hosszabb túra, ami próbára teszi a fiatal akaratát és kondícióját, természetesen odafigyelünk az érintett korosztályra – a túrákat túravezető kíséretében járjuk végig, játékokkal fűszerezve. A kamaszkor az első döntéseket hozó kor: olyan programokat valósítunk meg az Útra, kamasz! táborban, melyek a táborozókat döntések elé állítják, legyen szó komoly foglalkozásokról, játékokról, felkészülésekről különböző kihívásokra vagy programokról a természetben. Felelősségvállalásra neveljük őket, csapatmunkára, együttérzésre önismereti és tárismereti foglalkozások keretein belül. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet minden évben 4–7 fős csapatot küld a táborba olyan csoportkísérővel, aki gazdag tapasztalattal bír a gyerekekkel és ifjúsággal, tarsolyában sok játék van, foglalkozásokat vezet. A csoportvezető tiszteletdíját, valamint a vajdasági csoport útiköltségét a VMMI biztosítja.

3.5. A kulturális kínálat általános hozzáférhetősége, a művészeti alkotások terjesztése

Feladatunk a hozzáférés szélesítése (több kultúrát az utcákra, terekre), a meglévő produkciók terjesztésének támogatása (pl. utazó kiállítások és produkciók), valamint a befogadási, tájékozódási készségek fejlesztése (látogatóbarát múzeum, a gyerekek igényeihez és érettségi szintjéhez igazított iskolai kulturális programok, múzeumpedagógia, a felnőttkori rendszeres tanulás igényének felkeltése és feltételeinek a javítása). A kulturális szolgáltatások megismertetésében nagy segítséget adhatnak az elektronikus adatbázisainkat, címtárainkat felhasználó új médiumok is.

- a. **Gyermek-, mese- és pódiumelőadások utaztatása** elsősorban azokra a településekre, amelyekben nincs intézményi háttér, amely biztosíthatná a magyar nyelvű előadások megtartását. Tartományi költségvetés: 65 000 dinár (3.03); 30 000 (3.05)
- b. **Rendhagyó zeneórák megtartása** felsős diákok számára, mely során megismerik a vajdasági magyar kortárs zeneszerzőket és a zenetörténeti ismereteket szereznek/ismételnék át, miközben természetessé válik számukra, hogy komolyzenei tartalmakat fogadjanak be. A zeneórát Gábor Zoltán énektanár és Szent Áron zongoraművész tartja.
- c. **Tanteremszínházi és színházi nevelési programok közvetítése Vajdaságban.** Több magyarországi társulattal együttműködésben 2023-ban is igyekszünk korosztályuknak megfelelő színházi élményt eljuttatni a kamaszokhoz. Tartományi költségvetés: 30.000 (3.09)
- d. **Kiállítások az Intézet oszlopcsarnokában.** Intézetünk székházának oszlopcsarnokában lehetőség van igen szerény körülmények között kisebb, kevesebb elemet tartalmazó kiállítások megtartására. A saját programjainkat népszerűsítő tárlatok és kézműves tanfolyamokon készült vizsgamunkák kiállítása mellett fiatal alkotóknak, alkotócsoportoknak kínálunk ezzel bemutatkozási lehetőséget.
- e. **V. Zentai Improvizatív Zenei Műhely.** A Nemzetközi Zentai Improvizatív Zenei Műhelyt kilencedszer rendezzük meg Mezei Szilárd és alkotótársai vezetésével, idén, elsősorban fesztivál jelleget adva a rendezvénynek. A kezdeményezés célja, hogy a műhely ideje alatt összehozza a szerbiai, magyarországi és a régió improvizatív zenészeit, tapasztalatcserére, barátkozásra, együtt alkotásra. A műhely nyitva áll az érdeklődő fiatal zenészek előtt is: szeretnénk segíteni a rögtönzött zene területén megtett első lépéseiket, és hogy felfedezzék az ebben a művészeti formában rejlő egyedülálló kifejezési lehetőségeket és az alkotás örömeit.
- f. **Prospektus az Intézet munkásságáról** – az új honlaphoz kapcsolódóan olyan prospektus megjelenését tervezzük, mely kellően reprezentálja az Intézet szer-teágazó tevékenységét, betekintést nyújt a munkásságáról, a népzenei, néptáncos és színjátszó mentorprogramról, a kiadói tevékenységről, a digitalizálási

tevékenységről és szolgáltatásokról. A nyomtatványt minden egyesületbe, önkormányzatba és helyi közösségbe szeretnénk eljuttatni.

g. A VMMI honlapjának fejlesztése. Az intézet honlapjának, a vmmi.org oldal megújítása. A vmmi.org honlap tartalomfejlesztése, programozása és az oldalak fordítása, megjelentetése szerb nyelven. A VMMI megújult honlapja 2022-ben készült el. Az aktív használat több hiányosságra is fényt derített: szükség lenne a régi, adattar.vmmi.org oldalról a drámatár átemelésére (melyet aktívan használtak a vajdasági magyar amatőr színjátszó társulatok), a kiadványoknál több hiba kiküszöbölésére (pl. a hangzók és a sorozatok helyes kilistázása), a SZIE-adatbázisok megjelentetésére, a szolgáltatásoknál külön a Hagyományok Háza vajdasági hálózatának a kiemelésére, a hónap könyve archívumának kialakítására, az események kiemelésének automatizált megszüntetésére a határidő lejártával, a tevékenységi tájékoztató (informator o radu) megjelentetése a törvénnyel összhangban a honlapon stb.

h. Podcast a VMMI programjairól, működéséről a kulturális közönség számára, amely a közönségnek szól. A beszélgetéseket az intézet munkatársai vezetnék, és részt vennének benne olyan szakemberek, akik a projektekben/rendezvényekben/más intézetes tevékenységben szerepet kapnak. Előnyök: havonta/kéthetente új tartalom az új honlapra.

i. Hatékonyságnövelés a munkavégzés területén

A VMMI intézményi, hivatalos e-mail-cím-rendszere elavult. A hatékonyabb és professzionálisabb munkavégzéshez elengedhetetlen lenne egy egységes, naprakész és korszerű levelezőrendszer kialakítása (pl. a Gmail használata céges környezetben, azaz olyan hirdetések nélküli Gmail-fiókok előfizetése intézményi szintén, amely a VMMI domainnevét használja). A jelenlegi céges e-mail-címek megbízhatatlanok, így a kollégák nem is szívesen használják. Emellett felhőtárhely-előfizetésre is szükség lenne, mivel több olyan kolléga, aki terepen és otthoni környezetben is dolgozik, saját költségen fizeti a tárhelyet.

3.6. Hálózatosodás. A Hagyományok Háza Hálózat Vajdaság munkája

a. A Szent Mihály-napi Táncháztalálkozó és Sokadalom megszervezése 2023 szeptemberében. A rendezvény helyszíne a Zentai Sportcsarnok, amely rendelkezik az esemény megtartására alkalmas termekkel és több ezer embert befogadni képes nézőtérrel, táncterrel. Kísérőprogramok: kirakodóvásár, gyermektáncház, a táncok oktatása mellett könyv- és lemezbemutatók, népzenei műhelyek bemutatói, vendég néptáncgyűttesek fellépése, kerekasztal-beszélgetések, tematikus műsorok színesítik a programot. A gálaműsor után hajnalig tartó táncház veszi kezdetét.

b. Kosárfonó tanfolyam. A 60 órás tanfolyamot Kovács Zoltán kosárfonó, a HH oktatója tartja, tavasszal a temerini tájházban.

- c. **Szövők továbbképzése.** A likatos technika népszerűsítése a vajdasági szövők körében.
- d. **Viseletkészítők továbbképzése** – mentorprogram, gyűjtés. Tajti Erzsébet ruhaipari szakotató és alkotó- és szaktársai vezetésével zajlik a mentorprogram a két vajdasági viseletkészítő tanfolyam hallgatói számára, februárban az oktatók főként a *Hagyományból divatot - generációkon át* elnevezésű alkotói pályázatra készítik fel a hallgatókat, míg áprilisban újra egy nagy vállalásra készülnek, gyűjtik és dokumentálják Hertelendyfalva viseletét, 4 napig a faluban tartózkodik majd a csapatunk.
- e. **Fazekasok képzése.** Kiss Katalin zentai fazekas vezetésével zajlik a képzés, heti rendszerességgel a Csoóri Sándor Alap támogatásával, ezt egészítjük ki 4 alkalmas továbbképzéssel a haladók számára, anyaországi oktatókkal az immár felszerelt zentai műhelyben.
- f. **Kézműves táborok vajdasági kézműveseknek.** Kosárfonás, bútorfestés, gyékényfonás és -szövés, hímzés, nemezelés, ruhatervezés és növényi festés lesz 8 fő foglalkozás, ezek mellett minden nap több közös program/előadás várja majd a kézműveseket: szakágak együttműködésével modern tárgyak alkotása, gyógynövénytan, marketing, zsűrizés ismeretek, közös éneklés.
- g. **Népi iparművészeti tárgyak zsűrizése.** Ötödik alkalommal rendezzük meg a bírálást, és utána szakmai napot is tartunk, amelynek köszönhetően egyre javul az alkotások minősége.
- h. **Népmesemondó műhelyek támogatása.** A koordinálásuk dr. Raffai Judit néprajzkutató feladata, a kapcsolattartó pedig Nagy Abonyi Szabolcs mesemondó.
- i. **Kálmány Lajos Népmesemondó Verseny díjazása:** vajdasági mesemondók eljuttatása a Hetedhét Hatvan népmesefesztiválra és más különdíjak biztosítása.
- j. **Mesemondás rögzítése** a Pannon RTV stábjá segítségével.
- k. **Mesecsiszoló műhelyek** koordinálása.
- l. **Népdalkörvezetők képzése.** A megkezdett képzés folytatása és vizsgájuk megszervezése. Nyugat-Bácska és Dél-bánáti helyszíneken 2-2 alkalommal.
- m. **Népzenei vonós együttesvezetők képzése.** Két hétféle elméleti és gyakorlati képzés márciusban és októberben, 2-3 előadó naponta.
- n. **Dúr-moll találkozók** szervezése. Fiatal népzeneészek 4 változó helyszínen egy közös délutánt és estét töltenek el. A találkozók gálaműsorral fejeződnek a helyi művelődési házban.
- o. **Durindó és Gyöngyösbokréta kísérőprogramjai** és a fesztivált népszerűsítő alkalmak: koncert, előadás, kézműves foglalkozás.
- p. **Népzenei koncert a KNV-n.** Vajdasági vonatkozású előadó biztosítása a Középiskolások Népművészeti Vetélkedőjének záróműsorához, melyet Temerinben rendeznek meg áprilisban.
- q. A magyarkanizsai **Kukoricafesztivál** programjának színesítése egy neves népi zenekarral.
- r. **Almárium Tábor.** Vajdasági résztvevők (oktatási és közművelődési tevékenységükben résztvevő szakemberek) biztosítása a Hagyományok Háza Népművészeti Módszertani Műhelyének táborába.

- s. **Ricsaj – találkozás a népművészettel.** Hagyományokon alapuló foglalkozások sorozata az őszi hétvégén. Komplex foglalkozások több helyszínen, zenekarral, kézművesség, játszóház, táncoktatás vezetőkkel, mesemondókkal.
- t. **Népművészeti foglalkozások óvodásoknak, iskolásoknak és családoknak.** Tematikus, tervhez kötött előadások, vajdasági népzeneészek, táncoktatók, játszóházvezetők látogatásával óvodákba, iskolákba és egyesületekbe.
- u. Az **Útravaló** akkreditált képzések szervezése. 3 témában szervezünk akkreditált képzést: népzene és hangszerek az oktatásban, népi gyermekjátékok és néptáncos mozgás az oktatásban, tárgyalgatás és kézműves népi mesterségek az oktatásban.
- v. **Szakmai együttműködés a Szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karral.** Előadók, népművészeti szakemberek szervezése az egyetemi gyakorlati előadásokhoz.
- w. **Bútorfestő műhelymunka Zentán és Zentai Tünde *A festett népi bútor* című könyvének bemutatója.**

4. A kulturális örökség védelme – Közgyűjteményi feladatkör

Az Intézetben az egyik legnagyobb és kiemelten fontos projekt, amelynek megkezdett munkáját 2023-ban is folytatja az Intézet, a digitális tér újraelakítása a jelenlegi és jövőbeni digitális trendek követésével, a Magyar Nemzeti Tanáccsal közösen. Egyaránt működtetjük könyvtárunkat, archívumunkat és digitális archívumunkat, végezzük az őrzött anyag digitalizációját és a digitális tartalomszolgáltatást is. A digitális tartalmakat a vamadia.rs honlapon tesszük elérhetővé, itt böngészhető majd az Intézet teljes archívuma, tehát azok a belső tartalmak is listázhatóak lesznek majd, amely tartalmak esetén a közzétételt a szerzői jog/jogi helyzet akadályozza. A fel nem töltött, de kikereshető tartalmak is elérhetőek lesznek az intézményben a kutatók számára.

4.1. Közgyűjteményi teendők

a. Könyvtári tevékenység.

- A könyvbeszerzés munkarendjének meghatározása. Tartományi költségvetés: 100 000 dinár (3.08)
- A Forum Könyvkiadóval való együttműködéshez hasonlóan könyvrendelések rendszeresítése a jelentősebb vajdasági magyar kiadóktól és könyvkiadással is foglalkozó intézményektől az egyévi (jelentősebb kiadványszám esetén félévi) kiadványtermés beszerzésére, esetleg cserekapcsolatok kialakítása. Kiadók: Életjel, zEtna, Agapé, Solymosy Kft., Zavod za udžbenike (Novi Sad), Magyar Szó Lapkiadó Kft., Sajtószabadság Alapítvány, Symposium Polgárok Egyesülete, VM4K, Szabadkai Városi Múzeum, Szabadkai Községi Műemlékvédelmi Intézet, Zentai Történelmi Levéltár, Szabadkai Történelmi Levéltár, Újvidéki Egyetem – MTTK, Újvidéki Egyetem – Magyar Tanszék, Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság,

Kiss Lajos Néprajzi Társaság, Monográfia Helytörténeti Egyesület, Vajdasági Magyar Helytörténeti Társaság.

- A könyvkiadással csak esetlegesen foglalkozó helyi művelődési egyesületek, kulturális intézmények kiadványainak követése, a kiadványok listázása és megrendelése könyvkereskedő cégen keresztül. (A friss kiadványok követésére alkalmas lehet a Szerb Matica könyvtárának – mint kötelezpéldány-joggal rendelkező és a készülő kiadványok katalogizálását végző intézmény – katalógusa.)
- A magyarországi könyvkiadók vajdasági magyar szerzőktől megjelentetett vagy vajdasági témával foglalkozó kiadványainak követése, a kiadványok listázása és megrendelése könyvkereskedő cégen keresztül.
- A külső raktárban elhelyezett állományrész rendezése, katalogizálása
- A raktári rendszer megalapozása: indokolt esetben az egyes gyűjteményi egységek, hagyatékok egybentartása, és ezen belül mechanikus (numerus currens) raktározási rendszer alkalmazása. A külső raktárban tárolt állományból a 2022-es évben katalogizálásra került a Szabó–Gulyás-gyűjtemény jelentős része. A 2023-as évben ennek folytatása következhet, illetve a további kiemelt jelentőségű hagyatékok feldolgozása (Gerold László-hagyatéka, Paksa Katalin-hagyatéka). A törzsgyűjtemény számára szintén ki kell alakítani a raktári rendszert a külső raktárban, mivel a főépületben már nincs hely a további gyarapodás elhelyezésére.
- Az újvidéki Ninamedia Társaság közreműködésével a szerb nyelvű sajtóban és általában a médiában a vajdasági magyarsággal kapcsolatban megjelenő híranyag dokumentálása napi rendszerességgel (hang, videó, nyomtatott és internetes sajtó). Tartományi költségvetés: 250 000 dinár (3.08)

b. Múzeumi tevékenység

- Múzeumi anyagok, képzőművészeti gyűjtemények, az épített és kulturális örökség javainak digitalizálása (társintézmények bevonásával). – Ez lehetőséget ad egy integrált gyűjteményi adatbázis létrehozására (múzeumi, levéltári, könyvtári), illetve a virtuális múzeum adatbázisának kiépítéséhez szükséges első lépésekre. Ez a virtuális múzeum több adatbázist integrál, így növelve a kereshetőséget, a felhasználóbarát teret, amelyet könnyen elér kutató és érdeklődő egyaránt. Ennek kezdeti munkálatai megindultak, egyes területeken már eredmények is felmutathatóak (népzenei archívum, tájházak leltára, műemlékek adatbázisa, digitális könyvtár, képzőművészeti tár). Tartományi költségvetés: 25 000 dinár (3.03)
- Intézetünk koordinálásában folytatódik a **tájházprogram**, amelyben a székegykevei és a temerini tájház berendezési tárgyait sikerült elektronikus nyilvántartásba venni. Az elkészült tárgyleltárt a HunTéka integrált közgyűjteményi rendszerbe illesztjük be. 2023-ban szeretnénk folytatni a programot. Tartományi költségvetés: 50 000 dinár (3.03)

c. Népművészeti tevékenység és archívum

Az eddig magnókazettán őrzött **népzenei archívum teljes anyaga átjátszásának folytatása digitális adathordozóra**, továbbá internetes közreadása közművelődési használatra alkalmas szempontok alapján – a népzenei felvételek meghallgatása és lejegyzése, másrészt a lejegyzett kéziratok jegyzőkönyvezése. A digitalizált kazetták és orsós szalagok hanganyagának – több mint 500 óra – rendszerezése a Vajdasági magyar népdalok (VMND) öt kötete alapján, a dal-
lamok további rendszerezése műfaj, dallamtípus, tájegység és stílus szerint. Elkészíteni a VMND sorozat hangzó forrását a népzenei archívumból. A népzenei archívum további gyarapítása az amatőr népzenegyűjtők felvételeinek és kézíratainak lemásolásával.

4.2. Digitalizálási feladatok

- a. **Könyvek, könsorozatok:** *Híd Könyvtár* (1939–1940). *Színpadunk* (1945–1951). *Temerini Füzetek* (1969). A Magyar Szó kiadásában évente megjelent könyvnaptárak (1952 –) Digitalizálás és feltöltés a Vamadiara. Továbbá azok a kiadványok, amelyekre engedélyt kapunk a kiadóktól és a szerzőktől az év folyamán.
- b. **Folyóiratok. A felsorolt folyóiratok digitalizálásának megkezdése:** *Vajdasági Írás* (1928–1929). *Agapé* (1977–1989). *Oktatás és Nevelés* (1973–1991). Digitalizálás és feltöltés a Vamadiara.
- c. **Napi- és hetilapok.** A Jó Pajtás gyermekújság digitalizálásának folytatása 1963-tól. Mézeskalács (1953-) című gyermekújság. Digitalizálás és a VAMADIA-ra való feltöltés.
- d. **Drámatár:** Külön gyűjtemény részeként kerülnek feldolgozásra az amatőr színjátszás darabválasztását segítő szövegek. Az Újvidéki Színházzal, a Szabadkai Népszínházzal, a Kosztolányi Dezső Színházzal, a Zentai Magyar Kamaraszínházzal és a Szabadkai Gyermekszínházzal való együttműködésnek köszönhetően újabb színpadi művekkel gyarapodik a tár, amelynek minden egyes szövege az év végéig friss adatelemekekkel egészül ki. Begyűjtésre kerülnek a színházak eddig repertoárra kerülő darabjai és videofelvételei.
A szabadkai Népszínház plakát, fénykép és szöveggönyv állomány digitalizálásának megkezdése.
- e. **A fotótár gyarapítása.** Dormán László fotó- és filmnegatív gyűjteményének digitalizálása. A Hét Nap fotóarchívumának digitalizálása. További fotóanyagok beszerzése magánszemélyektől is. A felsorolt személyek és szervezetek célzott megkeresése, illetve a fotógyűjtés meghirdetése – pályázat formájában – magánszemélyek, gyűjtők, egyesületek, szervezetek számára.
- f. **Helytörténeti anyagok és gyűjtemények digitalizálása** – vajdasági települések egyesületeiben, civil szervezeteiben őrzik a települések/szervezetek történetének, ünnepeinek, tagságának stb. archívumát, ezek digitalizálása a helyszínen (lehetőség van arra, hogy a megfelelő technikával az Intézet szakembere

ezt a terepen végezze el), vagy az anyagok beszállítása az intézménybe. Tartományi költségvetés: 250 000 dinár (3.03)

- g. A Jugoszláviai Magyar Népzene Tára III.** kiadatlan kötete anyagának megszerzése és digitalizálása (*A drávaszögi magyarok dalai*).
- h. A mozgóképarchívum gyarapítása.**
- i. A hangtár bővítése.** Penavin Olga néprajzkutató hangszalagokon rögzített gyűjtését már korábban digitalizáltuk. Az elkövetkező időszakban ennek az anyagnak a feldolgozása, témák szerinti rendszerezése folyik, illetve feltöltése a vamádiara.
- j. A folklorizmus archívumának bővítése.** Az Intézetben jelenleg az alábbi, az egész vajdasági magyarságot mozgósító rendezvények közül a Durindó és Gyöngyösbokréta, valamint a Kálmány Lajos Népmesemondó Verseny archiválása folyik. Szándék van rá, hogy ez a munka a továbbiakban kiterjedjen más folklórjelenségek (Kőketánc, Szólj, síp, szólj!, a vajdasági betlehemestálkozók, a vőfélyek találkozói, illetve a Vajdaság területén szervezett kézművestanfolyamok, -műhelyek, a hagyományápoló csoportok tevékenysége stb.) archiválására is. Mindezeknek a jelenségeknek a dokumentálása egy önálló archívumot igényel. Az archívumon belül szerencsés lenne elkülöníteni a vajdasági népi kultúra nagy egyéniségeinek a dokumentumtárát, ahol a vajdasági folklorizmus kiemelkedő egyéniségeire vonatkozó adatokat regisztrálnánk, különös tekintettel a Népművészet Mestere és a Népművészet Ifjú Mestere címmel rendelkező személyekre.
Tartományi költségvetés: 300 000 dinár (3.01), 2 035 000 dinár (1.01, 1.02), 50 000 dinár (3.08)

5. Digitális tartalomszolgáltatás, a Vamadia felépítése

A Magyar Nemzeti Tanács megbízásából és a kulturális stratégia nyomán az Intézet a digitális tartalomszolgáltatást ingyenesen végzi a **vamadia.rs** platformon keresztül. A digitalizált anyagok (minden tartalomtípus esetén: nyomtatott, hang, fotó, képzőművészeti alkotás) feltöltésének előkészítése a Vamádiara (jogi háttér tisztázása, engedélyeztetések). A digitális anyagok feltöltése. A digitális anyagok metaadatolása.

Vamadia-Vajdasági Magyar Digitális Adattár

5.1. A Vamadia.rs tartalmának bővítése

- a. A Délvidéki Arcképcsarnok** építése, amely során többlépcsős folyamatban alakítjuk ki a szerzői profilokat, illetve bibliográfiákat, lexikográfiai adatokat – a vajdasági magyar szak- és szépírók, helytörténészek, gyűjtők, adatközlők, fotósok, képzőművészek adatbázisa. Vajdasági magyar szerzőkkel, kutatókkal (szépirodalmi, tudományos és közéleti) újbóli kapcsolatfelvétel és hozzájárulás kérése műveik digitalizálásához és díjmentes online közzétételéhez a Kiad-

ványtár bővítése céljából. A cél, hogy a digitális könyvtárban szereplő művek az írott kultúra vajdasági magyarságra vonatkozó lehető legszélesebb körét lefedjék a Vamadiának ebben az egységében különböző témakörökben: a történelem, a néprajz, a helytörténet, a szépirodalom, a szociográfia, és más, főleg társadalomtudományi témákban. A Délvidéki Arcképcsarnokban szereplő szerzői profilok fejlesztése, bővítése, szerkesztése, hogy az alkotói, illetve tudományos pályák fontos állomásai, részletei elérhetőek legyenek a Vamadia felületén mintegy kapaszkodót kínálva a felhasználóknak a szerzői bibliográfiákhoz. A következő években szeretnénk bővíteni a színházművészetben alkotó személyi adatlapokkal és a zeneművészek, népzeneészek profilsaival.

b. Kiadványtár. A digitális könyvtár vajdasági magyar szerzők műveit tartalmazza. A könyvtárat szerzői adatbázis egészíti ki, melyben kortársak és az irodalomtörténet jelentős alkotói egyaránt helyet kaptak. Szépirodalmi, helytörténeti, néprajzi, szociográfiai, történeti, publicisztikai, irodalomtudományi könyvek gyűjteménye. A csatolt digitális tartalom abban az esetben szabadon hozzáférhető és letölthető, amennyiben az szerzői jogi akadályokba nem ütközik.

c. Periodikátár. A vajdasági magyar időszaki sajtótermékek gyűjteménye. Művészeti, tudományos, közéleti folyóiratok online olvasható lapszámaikat tartalmazza. Kortárs és a vajdasági magyar kultúrtörténetben jelentős folyóiratok digitalizálása és metaadatolása a felhasználói tájékozódás elősegítése érdekében az előzetes digitalizálási terv alapján. A feltöltött digitális tartalom (PDF fájl) leíró adatmezőkkel való kiegészítése, ide tartozik a tartalomjegyzék, a munkatársi kör, a mellékletek rögzítése és így tovább.

A már digitális formában is létező folyóiratok, helyi lapok begyűjtésének folytatása (pl. Szószóró – Bajsa, Csókai Krónika, Kishegyesi Szó-Beszéd, stb.).

d. Fotótár. Online fotóarchívum a néprajz, a művelődés, a művészet és a közélet témájában. A fotótárban lelkes gyűjtőktől származó, ismeretlen szerzőjű fotók, és hivatásos művészek munkái egyaránt megtalálhatók. A Dormán László-gyűjtemény adatolásának folytatása, a Németh Mátyás- és a Kovács Endre-gyűjtemény feltöltésének és adatolásának folytatása.

További fotóanyagok beszerzése:

- a Délvidék Kutató Központ tulajdonában lévő Magyarokanizsai digitális fotóarchívum (folyamatban az együttműködés kialakítása);
- a Magyar Szó fotóarchívuma
- amatőr gyűjtők anyagai, pl. Sárvári Norbert (Adahatár);
- helyi fotókrónikások, pl. Puskás Károly (Magyarokanizsa, saját fotók, és archív gyűjtemény is), Banko Pál (Temerin, a Temerini Újság tulajdona), Borús Sándor hagyatéka (Bajsa);
- profi fotósok, pl. Lazukics Anna hagyatéka;
- családi-hagyatékok (pl. a szabadkai Vermes család fotóanyaga – Vermes Mihály tulajdona);
- régóta működő, vagy egykor működött helyi fotóstúdiók anyaga (pl. Foto Ica, Szabadka – Ricz Péter tulajdona; Foto Ivan, Zenta);

- nyomtatásban már megjelent fotógyűjtemények anyaga – sajnos a régebben kiadott vagy kisebb költségvetésből készült, nyomdászatiilag kevésbé igényes helytörténeti kiadványok fotóanyaga néha szinte használhatatlan, ezért indokolt ezeknek a fotóknak a minőségi digitalizálása és adatbázisba töltése – amennyiben még fellelhetőek eredetiben.

A felsorolt személyek és szervezeteket célzott megkeresése, illetve a fotógyűjtés meghirdetése pályázat formájában – magánszemélyek, gyűjtők, egyesületek, szervezetek számára a honlapon található nyílt fotófeltöltő felületen.

- e. **Hangtár.** A hangtár három fő egységből, a néprajzi hangtárból, a népművészeti mozgalmak hanganyagait felölelő folklorizmus-hangtárból, valamint a közművelődési, művészeti és tudományos hangtárból áll. Az összegyűjtött és adattolt hanganyagok több szempont szerint szűrhetőek az egyes gyűjteményi egységek sajátosságaihoz alkalmazkodva.
- f. **Képzőművészeti tár.** Feldolgozza a festő-, grafikus-, szobrász- és iparművészek, dizájnnal foglalkozó alkotók munkásságát, és ez egyben kész portfóliót jelent (a meglévő képzőművészeti adattár folytatása). Elektronikus **képzőművészeti albumok** megjelentetése és eljuttatása a megfelelő fórumokhoz.
- g. **A Vamadia Facebook-oldal szerkesztése.** Az adatbázis tartalmainak közzététele egy-egy évforduló vagy más, aktuális téma kapcsán, ami kiváló eszköz arra, hogy az adatbázis tartalmát gyorsan és egyszerűen eljuttassuk a szélesebb közönséghez legalább heti egy posztot rendszeresítve.

5.2. Új tartalmak/tartalomcsoportok/tárak bevezetése

- a. **Dokumentumtár létrehozása,** amelybe többek között kéziratjellegű anyagok, aprónyomtatványok, plakátok, stb. kerülnek, olyan anyagok, amelyek egyik eddig létrehozott gyűjteménybe sem illenek.
- b. **Tánctár.** Néptánc-gyűjtések videótára (a jogi hozzájárulástól függően online adatbázis online videókkal vagy online adatbázis offline videókkal).
- c. **Színházi/előadóművészeti előadások színlapjai – profiljai.** Videó/plakát/fotóalbum, szöveges dokumentum (kritikák, beharangozók) kapcsolódhatnak hozzá.

5.3. Fejlesztések

- a. **Fotótár – fotók külső feltöltése.** Az interaktivitás növelése, folksonomy/közösségi címkézés lehetősége. Olyan felület létrehozása, ahol bárki önkéntesen tölthet fel fotókat – a feltöltött tartalmaknak egy adminisztrátori ellenőrzésen kell átesniük. A felhasználó az oldalon szereplő fotókhoz tárgyszavakat adhat – a feltöltött tárgyszavaknak egy adminisztrátori ellenőrzésen kell átesniük. (Kézai Simon Program: <https://kezai.hu/>, Fortepanon)
- b. **Képzőművészeti tár** – alkotások adatlapja.
- c. **Profilfejlesztés 3.** Színészek, rendezők, drámaírók, dramaturgok, szakmunkatársak munkássága, amely profilokhoz a rendszer beolvassa a hozzájuk kötődő előadásokat. Ennek első lépése a színházi/előadóművészeti előadások profiljainak létrehozása.

5.4. Intézményi együttműködések

Fontos, hogy a Vamadiára minden magyar vonatkozású anyagot is gondozó közgyűjteményi intézmény egy közös gyűjtőfelületként gondoljon, ezért nagyon fontos az együttműködések kialakítása, amely minden intézménynek hatékony online megjelenést biztosít. A 2023-as év kiemelt feladata bekapcsolni a könyvtárakat a Vamadia működésébe és ennek fényében összehangolni az egyes intézményekben folyó digitalizálási tevékenységet. Ennek érdekében előadás szervezése a könyvtárvezetőknek a Vamadia működéséről – mind a felhasználói, mind a szerkesztői oldalt bemutatva.

Az intézményi együttműködések kibővítése a vajdasági magyar anyagot gondozó, raktározó közgyűjteményi állami intézmények felé: vajdasági levéltárak; vajdasági múzeumok; vajdasági könyvtárak; egyéb gyűjtőkörű intézmények.

Az intézményi együttműködések kibővítése a vajdasági magyarral rendelkező formális és nem formális szervezetek felé: helytörténeti gyűjtemények; egyesületek (iparos, művelődési, agrár, művészeti és így tovább).

A 2023-as év kiemelt feladata a Kiss Lajos Néprajzi Társasággal való együttműködés kialakítása, a Társaság kutatási anyagainak archiválása.

Együttműködés megkötése a Magyar Szó Lapkiadó Kft.-vel az általuk őrzött fotóarchívummal kapcsolatban. Együttműködés megkötése a Hét Nap Lapkiadó Kft.-vel az általuk őrzött fotóarchívummal kapcsolatban. Együttműködés megkötése a Pannon RTV-vel az általuk őrzött médiaanyaggal kapcsolatban.

6. Tudományos tevékenység

6.2. Tudományos konferencia, tanácskozás, szeminárium

Közművelődési Kerekasztal Fórum a magyar kultúra napja alkalmából a Kárpát-medencei Művelődési Intézmények képviselőivel a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség társszervezésében.

6.3. Kutatási tevékenység, adatbázisok, tanulmány-gyűjtemények, gyűjtések

- a. *Délvidéki magyarság XIX. századi irodalom- és művelődéstörténeti lexikona* munkacímű kutatómunka elvégzése, amelynek 4 éves tervezetét, munka- és kutatásfolyamatát dr. Mák Ferenc irodalom- és művelődéstörténész végzi. A munkafolyamat első éve 2022-ben indult, amelyben a címszavak rendszerének összeállítása készült el. Munkája következő szakaszában, a 2023-as évben az intézmények – olvasókörök, tudós társulatok, kaszinók – és az egyházak jeles személyiségek kataszterének összeállítására tesz kísérletet. A lexikon 1000–1200-ra tervezett címszavas tartalma összefoglalná múltunk e páratlanul fényes korszakát.

A Bácska és a Bánság 1867 és 1918 közötti polgári társadalmi történetének fél évszázada során a teljes szépségében született meg és teljesedett ki a magyar irodalom és az irodalommal kapcsolatos tudományos élet intézményeinek rendszere. A magyar Dél-

vidék fényes polgári korszakának az intézmények történetének rövid összefoglalásával, a közélet, az iskolák, és a tudományos élet jeles személyiségeinek élet- és pályarajzaival szeretne emléket állítani.

b. Tradicionális táncélet szöveggyűjtemény (tanulmánykötet) szerkesztése.

Az elmúlt évtizedekben több olyan tanulmány, cikk és szakdolgozat is készült, amely a vajdasági magyarság tradicionális táncéletét igyekezett bemutatni. Sajnos ezek a publikációk több különböző archívumban találhatóak meg, így nagyon nehezen érhetőek el. Szükséges volna ezeket egy szöveggyűjteménybe, tanulmánykötetbe szerkeszteni, és nyomtatott formában is az érdeklődők számára elérhetővé tenni – ezáltal is emelve az online bázisban elérhető táncfilmek értékét (lásd: Táncvár). Ezek az írások egyrészt forrásdokumentumként hasznosíthatók mind a jelenkori-, mind pedig a jövőbeli kutatásokhoz, másrészt tudománytörténeti szempontból fontosak. Az elkészült tanulmánykötet hosszútávon segítséget nyújthat egy *regionális táncmonográfia* elkészítéséhez, amely a teljes vajdasági tradicionális táncművelés feldolgozásra vállalkozik.

7. Kiadói tevékenység

Könyvkiadás: Korsós Tünde: *Az Úr az én őriző pásztorom*. Emlékezet. Önéletírás, élettörténet, naplósorozat. Szabadka, Grafoprodukt, 2023.

Gallusz László: *A Tamaskó kaptár* (munkacím) Elsődleges kiadó: Vajdasági Agráregyesületek Szövetsége – Nagy Miklós.

Egy kötet az Emlékezet. Önéletírás, élettörténet, naplósorozatban.

Tartományi költségvetés: 445 000 dinár (3.03), 200 000 dinár (3.06), 150.000 dinár (3.08)

Ezen kívül még legalább kettő kötet megjelenését tervezzük, ha pályázati lehetőséget találunk.

Digitális dokumentumok, CD-ROM-ok, lemezek: Tóth Péter Lóránt – Hajvert Ákos, Baráth Hajnal Anna és Zsoldos Ervin közreműködésével: *Radnóti*; Videó sorozat gyakorlati oktatáshoz népi hangszerek kezdőknek. Tartományi költségvetés: 100.000 dinár (3.08)

Lélek vagyok... Radnóti Miklós nyomában munkacímű CD, és a hozzá tartozó útleírás kiadása Tóth Péter Lóránt versvándor 2019. augusztus 31-én indult el Bortól Abdáig, hogy végigjárja Radnóti Miklós erőltetett menetét. A Pannon RTV munkatársai végigkísérték őt egészen a végállomásig. Az útról, valamint az út közbeni előadásokból a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet CD-t és hozzá tartozó útleírást jelentet meg. A CD Kőszegi Ábel *Töredék* c. szövegének részleteit, valamint Radnóti Miklós verseit tartalmazza. A hanganyagot Hajvert Ákos rendezte. Zsoldos Ervin és Baráth Hajnal Anna zenei közreműködők. A CD hanganyaga 2022 decemberében elkészült. A szöveg várhatóan 2023 első félévében készül el, ezt követően lesz kiadhat

8. Nyitott kultúra

2022-ban **Művészet és műemlékvédelem** mintaprogramunknak Nagypáti Kukac Péter Képzőművészeti Díjat ítelt a bizottság. 2023-ban 11. alkalommal szervezzük meg a programot dr. habil. Raffay Endre művészettörténész szakmai közreműködésével. A művésztelep kitűnő példája a tudás hasznosításának, valamint a műemlékvédelem élővé tételének és kulturális örökségünk megőrzésének itt, a szülőföldön egy művészeti akcióprogram keretében. A művészek munkájának segítése, kiegészítése érdekében kulturális antropológus is bekapcsolódik a munkába, az épületek történetének, használatának, funkcióváltásainak, a hozzájuk kapcsolódó attitűdök feltárásával. Interjúkat, szóbeli és vizuális prezentációkat készít. A program egy interaktív, sok-sok embert, illetékes szervezetet és intézményt, valamint a médiát is mozgósító alkotói folyamat, amely rendhagyó kiállításmegnyitóval zárul.

9. Összegezés és értékelés

Az Intézet hosszú távú célja a kulturális és közgyűjteményi trendek, pontosabban a jól működő, innovatív megoldások integrálása úgy, hogy azt a közösség, a vajdasági tudományos, művészeti, közgyűjteményi területek jellemzőinek megfelelően formálja. Irányvonalait és elveit – melyek szerint mindig tudnia kell lépést tartani a technológiai fejlődéssel, és válaszolni a változásokra – már az első évektől lefektették, és működése folyamán követték munkájának irányítói.

Az Intézet munkáját, projektjeit lehetőség szerint hazai és külföldi pályázatok segítségével lehet erősíteni és színvonalasabbá tenni. Cél: a projektek és a partnerségek előkészítése. Az európai trendek követése és megismertetése, elérhetővé tétele régióinkban.

Az Intézet munkatársai számára a szolgálati autó egész éves igénybevételére (a vidéki rendezvények, meghívások és szakmai tanácsadások céljából) a tartományi költségvetésből 500.000 dinár (3.02) üzemanyagköltséget terveztünk.

Zenta, 2023. január 20.

.....
Újhelyi Nándor
az Igazgató Bizottság elnöke